

Oudshoorn en Alfen aan de Rijn E. 175-176

1. as d̥ə kipe ən spærwær zi.n bmezə baŋ
2. mə kaməra.t is t̥ə blumə gaŋ g-it̥ə
3. te.gəwordəχ spm̥əzə ale.nəχma.r m̥ət m̥əfines ||
t̥ə.g̥əwo.rdəχ - t̥ə.g̥əswo.rdəχ (*Aarl. veen*)
4. spit̥ə iswa.r w̥ərək
5. zə kre.gən̥iks ā.ndərz az b̥əsχi-m̥eld bro.ut ɔp
dat sχip
6. d̥ə timerm̥ā.n h̥ət ɛn spl̥int̥ər ɪn z̥ə vi-ŋj̥ər
(g̥əkre.ig̥ə)
7. d̥ə sχip̥ər likt̥ə z̥ə lip̥ə ʔaf
8. m di f̥əbrik iʃ n̥iks t̥ə zi.n
9. kum hi.r ju (= *jongetje*) of ma.it (= *meisje*)
10. fi:r birtj̥əs („baas” *niet gebr.*, *tenzij als hoofd v.*
bedrijf e. dgl. : ba:s) - g̥.la.ʃi.s - ɛm pintji mel̥ək
(*zeer archaïes, vrijwel uitgestorven*) - ɛŋ kan
mel̥ək (= 1 liter) - ti.ŋ kan o.li (= 10 l.
petroleum)
11. v̥ij̥ə ɛf̥ə tue. kilo krik̥ə br̥əŋj̥ə
12. z̥ə h̥əb̥ə m̥ət̥ər va.iv̥ə dri fl̥əs̥ə v̥ə.i k̥ər.tʃan
g̥əma.kt
13. h̥əi w̥ə.u mə m̥ə n̥ən ɛ̃.nt h̥ə.ut̥ə l̥ə.ɪf
14. ikh̥əp s̥əŋ kni. g̥əzi.n
15. vast̥əla.v̥ənt w̥ər.t nit fe.l m̥iər. g̥əv̥i:r.t
16. iʃ b̥əm bla.i dat ək ni (m̥ət̥s̥ə) me.ig̥əga.m b̥ən
17. n̥əu ik h̥əp̥ət ni. χ̥əda.n u.ər ke.is - ik we.t̥ər n̥iks
af - ik we.t fan̥iks
18. vi. h̥ət ət χ̥əda.n - ha.i h̥əp̥ət χ̥əda.n
19. ən sp̥m̥ək̥ɔp - ən sp̥m̥əw̥əp - w̥əb̥ə (*mv.*) - ra.g̥əb̥ul
20. p̥ət (*met klep*) - ma(t)s (*alpino*) - h̥ə.i zat ɪn z̥ə
st̥iŋk̥ərt - of ɪ z̥ə k̥ū.nt χ̥əkne.p̥ə - baŋ (= *ver-
vaard*) - b̥əno.uwt - d̥ə kuj̥ə lo.p̥ən m̥tl̥ā.nt - w̥ə
h̥əb̥ə d̥ə kuj̥ə v̥ər.w̥ə.ɪt (= *van een weiland naar
het andere gebracht*) - pad̥əstu.l - d̥ə h̥ə.v̥iniŋ - ɛŋ
k̥ik̥ər - k̥əp̥əl = ɛŋ k̥o.r.lw̥it.j̥ə
21. di f̥ənt ma.kt̥ə d̥ə he.l̥ə bu.ɪ and̥ə gaŋ - of : set̥ə d̥ə
he.l̥ə bu.ɪ ɔp st̥elt̥ə
22. ksaj̥ə kra.l̥ə g̥.ə.v̥iv̥ə || kra.lt̥j̥əs
23. ɛŋj̥əlant lat he.lwat - of fe.l a.uw̥ə sχ̥.e.p̥ə slo.ɔp̥ə
24. h̥ə.i h̥ət v̥əl ɛz ɛm b̥ə.t χ̥əhat fan ɛn h̥ū.nt
25. g̥.ə.(f) mə tue.i br̥.v̥ij̥ə st̥.v̥in̥ə - br̥.v̥ij̥ər - d̥ə
br̥.v̥ist̥ə
26. dat st̥ā.mbe.lt - of st̥ā.ndbe.lt is 'fu.'t̥si - of iʃ v̥əχ
27. di ʔənt h̥ət - ɛ̃ h̥əb̥ ɛn le.v̥ən az ɛn l̥ə.yz̥ɔp ɛn
z̥ər ho.ft
28. lysifer is nit in d̥ə he.m̥əl̥ g̥.əb̥l̥.v̥iv̥ə
29. d̥ə (sχ̥.o.l)juŋ̥əs̥i m̥ət̥ə me.st̥ər na.r z̥e.g̥.əw̥ə.v̥ist̥
30. ik̥eni kum̥ə v̥ər.d̥əd̥əkla.r̥ b̥ən
31. d̥ə kuj̥ə - of b̥ə.v̥ist̥ə h̥əb̥ə gra.χ slub̥ər
32. h̥əi k̥eniχ̥ān w̥ərək̥ə - h̥əi h̥ət̥ət ɪn z̥əŋ ke.əl̥
33. ma.k iz ɛn st̥ə.ɪ m di be.z̥əm
34. ne.j̥ə - ke.g̥ələ d̥ū.n z̥ə n̥im̥.ɛi - of d̥ər. w̥ər.t̥ ni
m̥iər g̥əke.v̥.g̥əlt
35. he.ij - of h̥ə.v̥. - ik h̥əp̥ al tue. ke.r̥. a.j̥ə g̥əʃχ̥re.uwt
36. di p̥e.r̥. iʃ n̥əg ʔn̥.r̥e.ɪp - d̥ə p̥r̥t̥ə b̥ə.n̥ə n̥əg wit
37. z̥ə z̥ə.v̥.in̥ətl̥ā.ntu - of z̥ə z̥ə.v̥.in̥ m̥ət l̥ā.nt
38. z̥ə h̥əp̥ l̥əst̥ s̥ən s̥ə.nt̥ə(n) ɔp h̥əl̥əp̥ə ma.k̥ə
39. h̥əi za.lt̥ n̥if̥ər br̥əŋj̥ə
40. ʔis d̥ə h̥ələfan d̥ər mel̥ək f̥ərspe.ɪt̥
41. d̥ə man m̥ət̥ s̥ə v̥r̥ə.uw̥ b̥əsχ̥ə.r̥m̥ə
42. sv̥əm̥ə m̥də r̥ə.in is knap χ̥əva.r̥l̥ək
43. h̥əi h̥ət fe.ɪ pra.s - umdati st̥ə.r̥ək is - h̥əi v̥ə.t̥atit
k̥ən̥ v̥in̥ə
44. wa.ə mu.t̥ə d̥ər d̥ə h̥ə.l̥əfan h̥əb̥ə - d̥ə r̥əst is fo.r
j̥ali
45. h̥ə.v̥.l̥əp̥ iz ɛf̥ən an da b̥ət | ɔpt̥il̥ə = ɔpb̥ərə = ɔp
l̥ix̥t̥ə ||
46. ʔnz̥ə m̥əs̥əla.r̥ iso v̥ət aʃ m̥əd̥ər - az̥ə v̥ərək̥ə -
aʃ bag̥ər - di v̥ənti gru.it n̥əg ɛz d̥ix̥t̥
47. s̥ə h̥əb̥ə d̥ər̥um g̥əw̥ət wi ət f̥ərst̥ə k̥ā.n spr̥iŋj̥ə
48. d̥ə bo.v̥.mk̥v̥e.k̥ər zal d̥ə bo.v̥.m̥ ɛ̃.nt̥ə
49. du e.r̥st̥ ət ram iz d̥ix̥t̥
50. d̥ə kluk̥ l̥ə.yt - of b̥əgm̥t̥ə l̥ə.v̥.j̥ə
51. d̥ə (b̥əd̥ə)sp̥r̥ə.v̥i - k̥ik̥ər.d̥r̥il - v̥ərs̥p̥r̥ə.v̥ij̥ə -
ɔ̃.t̥əl̥ka.r̥ go.j̥ə (*mest*) - ɔ̃.t̥sp̥r̥ə.v̥ij̥ə - kla.r̥.ma.k̥ə
- ɛm bo.t̥əram sm̥ə.r̥ə - of kla.r̥.ma.k̥ə
52. di v̥r̥ə.uw̥ h̥ət̥ər - of h̥əp̥t̥ər ha.r̥ lat̥ə knip̥ə
53. z̥ən̥ va.d̥ər h̥ə.t̥ of h̥ə.p̥ ɛm z̥əʃ ja.r̥ sχ̥o.la.t̥əga.n
|| laŋ ||
54. ik h̥əp̥əm afχ̥əra.j̥ə zo la.t̥ laŋs̥ ət wa.t̥ər t̥ə ga.m̥
55. sak̥ə (= *zulke*) va.r̥z̥ə zi.j̥ə hi.r nit fe.l || va.l̥ =
verschoten ||
56. k̥ə.ɪʃ̥ə p̥ət̥ə b̥ən̥ə n̥if̥əl va.r̥.t̥. || m̥ma.k̥p̥ut̥ə ||
57. dat sta.ʧ̥ b̥ə.id̥ə o.v̥ə || ɛn ʔo.p̥ə ha.r̥.t̥. || *openpaal
niet bekend* ||
58. m̥ ma.r̥.t̥ ist̥ n̥əχ fe.ɪ t̥ə k̥ə.ut̥ um t̥ə zw̥əm̥ə -
kaatsen niet bekend || ka.sib̥al̥ə = *meisjesspel
met rubberbal* ||
59. di ka.r̥.s̥ χ̥e.f̥ χ̥ut̥ l̥ix̥t̥ fiŋj̥ə nit
60. h̥əi tr̥ək̥ ət pa.r̥.t̥ ān z̥ə st̥ar̥.t̥. - of start̥
61. tuŋ kwam̥ə j̥ali hi.r id̥ər ja.r̥ ɔpt̥ə k̥ər̥m̥əs̥
62. d̥ə do.m̥əne z̥ə.i dat χ̥ət - of d̥ə pa.t̥ər z̥ə.i dat
ʔnz̥ə liv̥h̥ər vulma:kt̥ is || d̥ə p̥əst̥ər || ʔn̥s̥
h̥ə.r̥ = *de hostie (r. k.)*
63. j̥ə zaχ̥ mə wel mar̥.j̥ə z̥ə.i n̥iks
64. d̥ə zwa.l̥əw̥ə kum̥ə g̥.ə.uw̥ə.r̥ - of wer̥ g̥.ə.uw̥
t̥ər̥χ̥.
65. mu(t)j̥ə ni χ̥aŋ ka.r̥.t̥ə || v̥anda:χ̥ ||
66. l̥ast̥ə z̥ə ʔək χ̥ra.χ̥ ka:s̥
67. z̥ən̥ mo.t̥ər is k̥əput̥ - h̥əi l̥ix̥t̥ m̥ d̥ə sup (*nog te
repareren*) - of m̥ d̥ə prak̥ (*helemaal kapot*) ||
h̥ə.iz̥ m̥də m̥əd̥ər bl̥ə.v̥iv̥ə st̥.v̥ik̥ə - of in d̥ə
slo.tk̥ā.nt̥ χ̥əz̥akt̥ ||
68. t̥is̥ f̥anda.χ̥ war̥əm g̥əw̥ə.st̥ ɛn t̥iz̥ ɛn zu.l̥ə
ʔa.v̥ə(n)t̥
69. dat juχ̥.i lo.v̥t̥ ɔp s̥ə blo.v̥.ut̥ə b̥ə.n̥ə
70. d̥ər z̥r̥t̥ ɛ̃nsχ̥.ə.r̥ m̥ d̥ə kan
71. ik s̥ə.u̥ wel w̥il̥ə dat̥ə p̥əst̥ iz ɛm bri.v̥ braχ̥t̥
72. mə har̥.ʧ̥ dut̥ s̥i.ər̥
73. ik̥eni m̥ət̥ fan di v̥ar̥əsp̥ə.ik̥ər̥z̥ umga.n (*warrel
spijker = lastig iemand*)
74. na t̥.v̥.t̥ə dan span̥ə w̥ə t̥p̥a.r̥.t̥. fo.r d̥ə ni.w̥ə kar̥ ||
sχ̥uft̥ə (*ww., door arbeiders gebr.*) ||
75. ik fu.ɪ mə wat̥ ko.ər.s̥əχ̥ - ʔan̥ v̥χ̥ənd̥ o.k̥ al - ||
k̥ō.r̥.s̥ ||
76. d̥ə ko.n̥ij̥k̥ s̥ə zo.n̥ iz ək̥ sulda:t̥ χ̥əw̥ə.st̥
77. we.t̥j̥ə g̥e.n̥ wa.g̥əma.k̥ər̥ t̥ə wo.n̥ə - ɛn bo.χ̥
(= *pijlenboog*)
78. di ro.v̥.z̥ə h̥əb̥ə laŋj̥ə do.r̥əns̥
79. ik χ̥əlo.v̥.ft̥ər̥ n̥iks fan
80. tk̥int̥j̥ə st̥i.r̥əfo.r̥ t̥χ̥ədo.v̥t̥ was

81. zən o-r.gə ən zən o-r.ə lo-r.pə
82. dər kla.inə ma.it iz mēdē māntjə bra.mə gam
plakən in eʃ bus
83. dər iz ɛn spɔrt fan də le:ər
84. hei zətə ɛn strut up
85. də mē-nse zuXtə niks as Xə.lt || ra.iXdum ||
86. zə hēbən ən dro.gə ke.əʃ van də dərst
87. di wæg is krum - of lo.pt metəm buXt - tiz ən he.lə
umwæg tarlā.ɲs - of da.rhe.n
88. ik hēp ən truməl (*speelgoed*) gəkuXt fo.r də
kla.inə juŋə
89. də bək is Xəstikt m əŋ kɔ.r.zd bro-r.t
90. zən vɛ.rs was kɔ.r.t ma kraXtəX - of gut
91. tis nɔg eʃ bɛst mdə sXa.dyw
92. asXatər mət-j-ə gut kənə mikə
93. ka-.ik iz na mē hut
94. kwe.tni war. əkəmu-r fmdə - of ksit əm nit
95. əŋ ku.lə kə-ldər is Xut fo.rʃ bi-r
96. ik mɔʃt blu.trinjə um ā.n tē stərəkə
97. ik mut i.ər.st eʃ fū.r mdə sta.l brəŋə
98. mē brū.r was mu - heij iz wat lo-r.um
99. də mēləkbu.r het - of hēp ən hrelə wə.ik
100. də kərəmēlək isləXt - sty:r əm dər mē-r.i tərΔX
101. wə zə.uwə di pat m ən yr dɪXt - of vul kənə g-o.jə
102. dər va.lt niks fan əm tē zəgə - hē.ij izəkyr - tiz
ən səkyr manət-j-ə (*zijn werk is betrouwbaar*) -
tisekyr wərək (*werk waar het op aan komt*)
103. hei kumt no-r.itela.t
104. dər zē.in m ita.lijə bē-r.rəgə di vy:r spyg-ə -
spyg-ə *id. andere bet.* || spcə.g-ə (*Aarlanderveen*)
105. dArəvjə dar optə dɔ-r.uwə
106. ||i-m bo-r.um || zə hēbən m aləfən ən stək fan də
brΔXəva.rə
107. jə mut is na.r. ũ.ns fə.lə kumə ka-r.ikə
108. ha.jis fan lə.və gəkumə mənəm bŭ.ŋk sē.ntə
109. daz əm bə.kəhə.utə dər
110. əŋ gətɔ.uwdə vrɔ.uw mut kənə na.jə || vɛ.ɪf als
scheldwoord ||
111. khēp Xras Xəza.it mar tsa:ʃ də.gdə ni.t
112. də brɔ.uwər zəXtat nɔX tē dy:r iz um tē bɔ-r.uwə
113. bakə - iX bak - ja.i bakt - ha.i bakt - bakti - wa.i
bakə - iX baktə - ja.i baktə - ha.i baktə - wa.i
baktə(n) - wa.i hēbə gəbakə
114. bi.jə - iX bi.t - ja.i - ha.i bi.t - va.i bi.jə - bi.jə və -
iX bɔ-r.t - ik hēp Xəbo.jə - bo-r.jə zē.ijək
115. tis kla.in ma(r.) fa.in
116. jə kən hi.r. ɛ-r.ijərə krɛ-r.igə optə mar.t.
117. hei het XəzəXtati anmə zal dɛ.ŋkə
118. tma.ifi za.i dati gəla.ik hat
119. dər wa.rə va-.ɪf pra-.izə
120. dər ləg-ə he.l wat ɛ-r.ikəls - ʊndər di ɛ-r.ik
121. eʃ wa.tər kɔ-r.ɔ da.dlək - eʃ kɔ-r.ukt a.l
122. tXraz iz nɔXrun - tis pas Xəma:it
123. ma.jəɛ-r.zə ma.kəzə van ən ɛ.ijərdo-r.jər
124. dat bo-r.mpi zal dar sləXt kənə gru.jə
125. də pasto.r het Xujə wɛ-r.in
126. ũnz ɔ-r.uwə hœ.uz iz afXəbrā.nt
127. də mēlək lo.pt də y.ər cə.yt
128. də kɔstər lœ.yt || ən krœ.ys - tve. krœ.yse ||
129. də bo-r.mə vandə krœ.wa.gə bœ.g-ə dɔr dɔr
də vɔrXt
130. də tve. mufə (*scheldw.*) kwamə na bœ.ytə
131. zə hēbə hēm bŭ.nt əm blɔ-r.uw g-əsla.g-ə
132. də sɔ-r.us hat wəl dɪkər gəkənt ho.r || flɔ-r.uw
133. də snr.əw ləg dɪk
134. tiz ən e.u-w gəle.jə dakjə g-əzin hēp
135. ni.wpu.ər.t. wɔrt ny ən he.lə niwə stat
136. du.n - iX du.wət - ja.i du.tət - ha.i - wa.i dunet -
jəli dunet - zə.i dunet - iX de.jət - ja.i - ha.i
de.jət - va.i de.jənət - jəli - zə.i de.jənət -
de.jiktat - de. ha.ijət mar - de.jə zə-.ijət mar
137. do.pə - do.pjərək - do.pfŭ.nt - də sulda:tə
138. dər-sə - ha.i dər-st - ha.i dər-stə - ha.i het
Xədər-st
139. bində - k̄bint - ja.i - ha.i bint - wa.i bi-ndə -
jəli bində - za.i bində - bi-nti - bŭ.nti - ik hēp
Xəbŭ.ndə
140. ə ru. - ən mərəgə - ən by.ndər - *vroeger* ən hŭ.nt.
nu uitgestorven, er is echter een stuk land dat
enkele tijd geleden nog „het vijf hondje” heette
141. də ʔā:r - də ra-.in - də g-ɔ-r.uwə - də sXa.islo.t -
də mō.ləvlit - də zə.gər.slo.t - də 'ha.imans-
və.tərŋ - də pi-zwə.tərŋ - də vɔ.utvə.tərŋ - də
ly-təkə'ra-.in - də zində (*van de Rijn naar*
Nieuwkoopse plassen) - də by-rəX.o.i - də
ʔalfəsə wə.təri-ŋ
142. 30. wArəm

Naam van de plaats in haar eigen dialect : aləfə

De inwoners heten : 'alfəna.r

Een eigenlijke bijnaam is niet bekend. Men zegt tegenwoordig wel eens schertsend : ən alfəne.s, maar niet algemeen. Binnen Alfen voelen de so.rəna.rə (= die van Oudshoorn) zich wel wat meer dan de anderen.

Aantal inwoners in 1947 : 21.097 ; in 1960 : 24.522 ; meer dan drie kwart woont in de hoofdplaats.

Taaltoestand : De inwoners voelen hun tongval niet als een dialect in eigenlijke zin. Alfen bestaat uit drie oorspronkelijke gemeenten, versmolten in 1918, t. w. aləfə - ɔutsho.rn en a.rlandər've.n ; de voornaamste wijken zijn verder : vŋkəby:r.t - stə.kt - dəho:rɲ - a.rlandərve.n'dɔrəp - də həl - də rɪdərby.r.t - də smulnərzbj:r.t - də gə'nəphuk. Aarlanderveendorp spreekt platter dan de hoofdplaats ; Ridderbuurt is eveneens een boerendorp, maar, ook in tongval, meer één met Alfen. Alg. Ndl. meer bij de jongeren dan bij de ouderen. Voornaamste bezigheden : nijverheid : beton, pannbakkerijen (vroeger meer), scheepsbouw, motorenfabriek, houtzagerijen, lakfabriek, twee kalkovens, enz. In de nijverheid werken een aantal arbeiders uit Utrecht, Amsterdam, e. a. Vanouds trok deze veel werkkrachten van buiten (zelfs Drente en Overijssel) ; op de kiezerslijst 1914-15 was nagenoeg de helft der stemgerechtigden buiten A. geboren.

Voor zegslieden, zie blz. 179.